

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ
PAŽYMA
DĖL VYRIAUSYBĖS 2002 M. KOVO 27 D. NUTARIMO „DĖL VAIKO GLOBOS
ORGANIZAVIMO NUOSTATŲ PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO
(TAP-19-1795(2); TAIS 19-9032(3))

2019-11-19 Nr. NV-3212
Vilnius

Projekto rengėjas – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM).

Projekto tikslas – patikslinti Vaiko globos organizavimo nuostatus, suderinant juos su Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, bei patobulinti vaiko globos organizavimo teisinį reguliavimą.

Dabartinė situacija:

2020-01-01 įsigalios Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo pakeitimai (įstatymas), kuriais atsisakoma grėsmės vaikui lygių vertinimo, patikslinamas atvejo vadybos organizavimas ir kt. Nustačius realų ir tiesioginį pavojų vaiko fiziniam ar psichiniam saugumui, sveikatai, gyvybei, bus atliekamas vaiko situacijos vertinimas, kurio metu bus nustatoma būtinybė vertinti pagalbos vaikui (šeimai) poreikį ar vaiko apsaugos poreikį. Nustačius vaiko (šeimai) pagalbos poreikį, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos teritorinis skyrius (VVTAĮT) inicijuos atvejo vadybą (atlieka savivaldybių atvejo vadybininkai). Nustačius vaiko apsaugos poreikį, VVTAĮT taikys vieną iš vaiko laikinosios priežiūros formų (tėvų teisės ir pareigos išlieka, taikoma bendru vieno iš tėvų ir prižiūrėtojų sutarimu): perduoti vaiką giminaičiams / kitiems emociniais ryšiais susijusiems asmenims prižiūrėti tėvų gyvenamojoje vietoje; organizuoti laikinąją priežiūrą pas giminaičius / kitus emociniais ryšiais susijusius asmenis jų gyvenamojoje vietoje; apgyvendinti vaiką su tėvais (vienu iš jų) socialinių paslaugų įstaigoje. Fizinį asmenų vykdomos priežiūros trukmė – iki 30 d. (su galimybe pratęsti 30 d.), juridinių asmenų – iki 12 mėn. Tik tuomet, jei priemonės bus išnaudotos ir nebus veiksmingos, vaikas galės būti paimamas iš tėvų, t.y. VVTAĮT inicijuos vaiko laikinąją globą (rūpybą) Civilinio kodekso ir Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka.

Projekto esmė, nauda. Siūloma patikslinti Vaiko globos organizavimo nuostatus (dėstoma nauja redakcija):

- Patikslinti vaiko laikinosios globos (rūpybos) nustatymo, pratęsimo, pasibaigimo bei vaiko globos (rūpybos) priežiūros procedūras, nesiejant jų su grėsmės vaikui lygiais.
- Atsisakyti privalomų mokymų, skirtų pasirengti vaiko globai (rūpybai) ar vaiko priežiūrai, asmens, norinčio tapti vaiko globėju (rūpintoju) ar budinčiu globotoju, sutuoktiniui ar bendrai gyvenančiam neįregistravus santuokos asmeniui.
- Nustatyti, kad mokymai, skirti pasirengti vaiko globai (rūpybai) ar vaiko priežiūrai, yra rekomenduojami vaiko artimiesiems giminaičiams, taip pat asmens, norinčio tapti vaiko globėju (rūpintoju) ar budinčiu globotoju, sutuoktiniui ar bendrai gyvenančiam neįregistravus santuokos asmeniui.
- Nustatyti išvados dėl asmens, norinčio tapti vaiko globėju (rūpintoju), budinčiu globotoju, pasirengimo galiojimo terminą – 24 mėn. (analogiškai kaip išvadai dėl pasirengimo įvaikinti).
- Patikslinti, kad VVTAĮT priimant sprendimą dėl asmens, norinčio tapti vaiko globėju (rūpintoju) teigiamo pradinio įvertinimo (surenkami duomenys iš Gyventojų registro, Neveiksnių ir ribotai veiksnų asmenų registro, Įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registro bei Socialinės paramos šeimai informacinės sistemos apie asmenį, pageidaujantį globoti (rūpintis) ar prižiūrėti vaikus, įvertinamas padarytos nusikalstamos veiklos pobūdis ir pavojingumas ir kt.), nereikalaujama, kad šeimynos dalyvis iki tol būtų išklauses mokymus, skirtus pasirengti vaiko globai (rūpybai), t.y. mokymus išklausys po šio vertinimo.
- Nustatyti, kad VVTAĮT vaiko laikinosios globos (rūpybos) peržiūras organizuoja pagal poreikį, bet ne rečiau kaip 2 kartus per metus, o vaiko nuolatinės globos (rūpybos) peržiūras – pagal poreikį, bet ne rečiau kaip 2 kartus per pirmus metus, o vėlesniais metais – ne rečiau kaip kartą per metus (dabar peržiūrų dažnumas nėra nustatytas).

- Patikslinti terminus: VVTAIT atlieka pradinį įvertinimą per 10 darbo dienų (dabar 20 kalendorinių dienų); mokymai, skirti pasirengti vaiko globai (rūpybai) ar vaiko priežiūrai turi įvykti ne vėliau kaip po 20 darbo dienų (dabar 14 kalendorinių dienų); nustačius vaikui nuolatinę globą (rūpybą) VVTAIT aplanko vaiką ne vėliau kaip po mėnesio (dabar 3 mėn.), atlikti kitus techninio pobūdžio patikslinimus.

Įsigaliojimas – nuo 2020-01-01.

Projektui įgyvendinti papildomų lėšų poreikio nereikės.

Numatoma nauda. Pasirengimo vaiko globai (rūpybai) ar pasirengimo prižiūrėti globos centro globojamus (rūpinamus) vaikus organizavimo procedūros, vaiko globos (rūpybos) nustatymo ir vykdymo bei vaiko globos (rūpybos) priežiūros procedūros taps aiškesnės vaiko globą (rūpybą) nustatantiems subjektams. Vaiko paėmimas, laikinosios globos (rūpybos) nustatymas bus vykdomas tik išnaudojus visas kitas galimybes. Nuostatuose nebeliks prieštaravimų ir jų nuostatos bus suderintos su įstatymo nuostatomis.

Derinimas. Projektas svarstytas 2019-11-12 tarpinstituciniame pasitarime, patikslintas ir suderintas darbo tvarka su Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupe ir Teisingumo ministerija.

Lietuvos savivaldybių asociacijos, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos, Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pateiktos pastabos darbo tvarka aptartos SADM organizuotame tarpžinybiniame pasitarime. Įvertinus Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos pastabas bei dalį Lietuvos savivaldybių asociacijos pastabų, pasitarimo metu sutarta, kad SADM iki 2020-07-01 parengs ir pateiks Vyriausybei Civilinio kodekso, Civilinio proceso kodekso, Socialinių paslaugų įstatymo pakeitimų projektus, kuriuose bus numatyta teisė VVTAIT rinkti informaciją apie asmeniui, norinčiam globoti (rūpinti) vaiką, jo sutuoktiniui ar kartu gyvenančiam neįregistravus santuokos asmeniui paskirtas administracines nuobaudas ir (ar) administracinio poveikio priemones už administracinių nusižengimų padarymą, supaprastinta asmenų, norinčių tapti vaiko globėjais (rūpintojais), dokumentų pateikimo tvarka bei papildyta globos centro funkcijomis, susijusiomis su asmenų pasirengimo vaiko globai (rūpybai) ir vaiko globos (rūpybos) organizavimu.

Atitiktis Vyriausybės programai – atitinka Vyriausybės programos siekius kompleksiskai spręsti vaikų globos ir įvaikinimo problemas (11-15 p.).

Dalykinio vertinimo išvada.

- Projektą siūlome **svarstyti tarpinstituciniame pasitarime**.
- Kartu siūloma **aptarti klausimą dėl Vyriausybės posėdžio protokolinio sprendimo** pavesti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai iki 2020 m. liepos 1 d. parengti ir pateikti Vyriausybei Civilinio kodekso, Civilinio proceso kodekso, Socialinių paslaugų įstatymo pakeitimų projektus, kuriuose būtų numatytos teisės Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai rinkti informaciją apie asmeniui, norinčiam globoti (rūpinti) vaiką, jo sutuoktiniui ar kartu gyvenančiam neįregistravus santuokos asmeniui paskirtas administracines nuobaudas ir (ar) administracinio poveikio priemones už administracinių nusižengimų padarymą, supaprastinta asmenų, norinčių tapti vaiko globėjais (rūpintojais), dokumentų pateikimo tvarka bei patikslintos globos centro funkcijos.

Socialinės politikos grupės patarėja

Daiva Buivydaite-Garbštienė

el. 8 706 63 853, el.p. daiva.buivydaite@lr.lt